

BRAL

Maandblad van de Raad voor het Leefmilieu te Brussel

Hagar de Verschrikkelijke

Uit het Nieuwsblad van 10 juni 1980.

door Dik Browne

5-80

Inhoud

Koekelberg Vrijheidswijk P.2-3. Hydrologie studeren en toepassen P.4. Oud Molenbeek project Bronsfabriek P.5-6. Kernenergie, boek P.6., verkeersongevallenexploitatie P.7. Sint-Gillis metro P.8-9-10. Stadsvernieuwing werkgroep P.11-12-13. Studiedag planning P.14. Kruidenboek P.15. Boudewijnpark P.16- . Actieboek P.17.

Werkten mee aan dit nummer : R. De Cleen, F. Loosvelt, P. Ools, H. Geens, J. Spooen, P. De Jonghe, M. Peeters, M. Vaeremans.

Bijzondere Plannen van Aanleg (BPA) bepalen het uitzicht van de omgeving waarin wij leven.

Er is de laatste jaren al zoveel verknood en kapotgemaakt in Brussel, dat het meer dan zinvol is dat de bevolking scherp toekijkt op plannemakers, en dat ze desnoods duidelijk zegt dat zij het niet eens is met de voorstellen. Al sedert november 1977 wil de gemeente via wijzigingen van het BPA-Vrijheidswijk deze buurt een ander uitzicht geven. De opeenvolgende voorstellen tot wijziging werden echter telkens, na protest van de betrokken bewoners, verworpen door de bevoegde overheidsinstanties.

Een terugblik

De inrichting van de Vrijheidswijk wordt geregeld door een BPA van juli 1953. In november 1977 werd een aanvraag tot herziening van dit BPA bij de gemeenteraad ingediend. De villa op de hoek van de Vrijheidslaan en Pantheonlaan, en de erbijhorende tuin werden in dit voorstel bestemd voor hoogbouw. Daarenboven werd langs de Pantheonlaan en de Vrijheidslaan de toegelaten bouwhoogte opgetrokken tot 21 meter, wat de weg vrijmaakte voor slooping van de bestaande huizen en tot oprichting van hoge flatgebouwen. Mede door een actie van de Sociaal-Kulturele Raad en de buurtbewoners werd dit voorstel verworpen. In juli 1979 werd een nieuw voorstel ingediend. Het verschil met het vorige bestond erin dat de villa behouden bleef, en alleen de tuin als bouwzone voorgesteld werd. Ook dit plan werd verworpen maar in februari 1980 dook een derde (en voorlopige laatste) voorstel op, dat echter geen fundamentele verschillen vertoont met de vorige. Nog steeds dreigt het karakter en de leefbaarheid van de hele buurt door grondspeculatie aangetast te worden.

Reactie

Nu komt de wijk echter voorgoed in actie. Vooral de bewoners van de Besmestraat voelen zich bedreigd : de meeste zijn eigenaars van hun huizen (meestal eengezinswoningen). Zij hebben "geen huis gekocht om er weer uitgezet te worden", zoals zij het zelf zeggen. Het argument dat er niet meer dan één building zal gebouwd worden (met name in de tuin van de villa) geloven ze niet : "Als drie van de belangrijkste bouwondernemingen, naar wij vernemen, een associatie hebben aangegaan, dan is dat niet om één building te bouwen ! Dan zit de kans erin dat de bouw-kanker onherroepelijk om zich heen grijpt, zoals in de Noordwijk, en dat heel onze buurt eraan gaat. We moesten dus ingrijpen voor het te laat was".

Op 20 februari 1980 had al, op initiatief van de Sociaal-Kulturele Raad een wijkvergadering plaats gehad, waarop de buurtbewoners (Nederlands-taligen en Franstaligen) beslisten actie te voeren tegen het BPA-voorstel.

De Sociaal-Kulturele Raad schrijft bezwaarschriften aan Y. Roggen, gouverneur van Brabant, en aan G. Cudell, staatssecretaris voor het Brusselse gewest; tevens vraagt de raad een tussenkomst bij R. Steyaert, staatssecretaris voor de Nederlandse gemeenschap en bij L. De Pauw, staatssecretaris voor het Brussels gewest. Ondertussen verzamelt het wijkcomitee een 400-tal handtekeningen en begint een grote affiche-slag : op een mooie dag hangen de huizen in de Besmestraat en de Pantheonlaan vol met affiches : "Zon, geen beton" - "Non au béton" - "Eén building ? Geen building".

De buurtbewoners hebben mekaar gevonden in een solidaire actie, die hoopgevend snel en spontaan op gang komt, vanuit het gevoel : "Ze spelen met onze voeten, maar 't zal niet waar zijn !".

De schrik voor de grootschalige projecten zit er bij de kleine eigenaars duidelijk in, zij wensen zich af te

zetten tegen de speculatieve bedoelingen van de grote immobiliënmaatschappijen. Belangrijk vinden ze dat ook vele jongeren zich bij de protestactie aansloten. Positief wordt ook de reactie van de pers gewaardeerd : er werd veel informatie in de kranten gepubliceerd. De overlegcommissie, die alle bij de Brusselse Ruimtelijke Ordening betrokken overheidsinstanties groepeerde, kwam enkele malen bijeen in april : na alle opmerkingen en bezwaren tegen het BPA onderzocht te hebben, kwam de commissie tot de conclusie de betrokken minister (G. Gudell) te adviseren het plan te verwerpen.

Dit negatief advies moet nu nog door de minister bekrachtigd worden. Dit betekent ongetwijfeld een overwinning voor de buurt.

"Als het buurtkomitee zijn slag kan thuishalen, dan zal dat zeker andere mensen aansporen om te geloven in hun mogelijkheden", was een bedenking van een buurtbewoner.

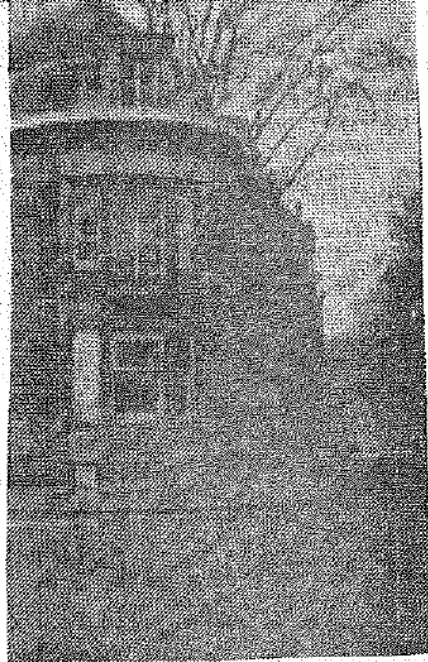
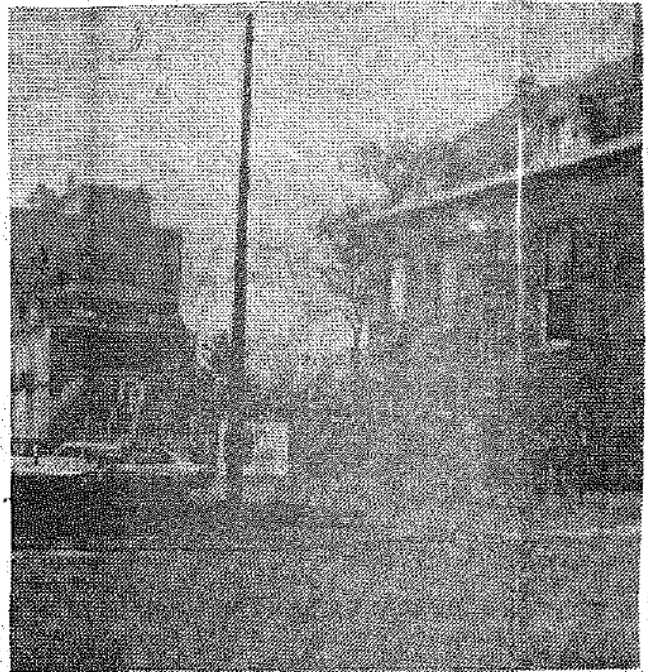
De toekomst

Voorlopig wordt aan de buurt niet geraakt. Een definitieve oplossing komt er natuurlijk maar als het gemeentebestuur duidelijk afziet van verdere plannen tot reorganisatie van de buurt. Wel kan de gemeente ervoor zorgen dat de woningen voor verkrotting gevrijwaard worden en tijdig gerenoveerd worden.

Op die manier kunnen authentieke delen van de stad, zoals de Pantheonlaan en de Besmestraat, in hun totaliteit worden bewaard.

Dit kan ook een faktor zijn in het tegengaan van de ontvolking. Het aantal inwoners van Koekelberg daalde de laatste tien jaar met zowat 10%; vooral jonge gezinnen en gezinnen met kleine kinderen verlaten de gemeente. En die gezinnen lok je niet weer aan door huizen met tuinen af te breken en er hoge flatgebouwen voor in de plaats te zetten.

Buurtbewoners tegen B.P.A. Vrijheidswijk

Le bourgmestre de Koekelberg démissionnaire ?

"HYDROLOGIE STUDEREN EN TOEPASSEN"

Hydrologie heeft zich als een zelfstandige wetenschap ontwikkeld omdat zij specifieke doeleinden nastreeft met een eigen methodologie :

analyse : - ontwikkeling van nauwkeurige en uitvoerbare meetmethodes voor de verschillende stadia van de kringloop met inbegrip van de stoffen in het water

- behandeling en statistische analyse van de grote hoeveelheden gegevens die uit deze metingen voortvloeien.

Synthese : Studie en interpretatie van deze gegevens met behulp van mathematische modellen om verklaringen te vinden, om wetmatigheden te formuleren en tenslotte om voorspellingen te maken.

Deze methodologie breidt zich uit tot de inrichting en het beheer van het stroomgebied.

Bij het ontwerpen van dammen, reservoirs, waterwinningen, rioleringen, waterzuiveringsstations, bij verbetering van waterlopen, bij drainage of irrigatie in deze stroomgebieden moet de verstgevorderde synthese toegepast worden.

Maar ook de planning-maker, de wegenbouwer, de urbanist, de geograaf moet met kennis van zaken de gevolgen van zijn ingrepen op de kringloop van het water kunnen evalueren.

De enge relatie tussen kwantiteit/kwaliteit van het water maakt uiteraard ieder probleem van afvalwaterlozing en kwaliteitsverbetering van onze rivieren afhankelijk van een voorafgaandelijke of gelijktijdige hydrologische synthesestudie.

Een specifieke opleiding tot hydroloog bestond tot nog toe niet in België.

Tijdens de normale universitaire opleiding kan slechts een geringe aandacht besteed worden aan nieuwe hydrologische en waterbeheers-technieken. Dit heeft tot rechtstreeks gevolg dat de meeste praktici, betrokken bij het waterbeheer, niet de opleiding bezitten om een synthese en een beheersmethodologie toe te passen, laat staan op te bouwen. De sporadische inrichting van studiedagen en voordrachten kan zeker en vast niet beschouwd worden als een voldoende maatregel om aan deze lacune tegemoet te komen.

Het Belgisch Comité voor het Internationaal Hydrologisch Programma heeft deze nood besproken en de oprichting van een bijkomende graad "Hydroloog" op universitair niveau bestudeerd en aanbevolen. In aansluiting op deze aanbeveling richt de faculteit van de Toegepaste Wetenschappen van de Vrije Universiteit Brussel (VUB) een Bijzondere Graad in de Hydrologie in, toegankelijk voor alle licentiaten in de Wetenschappen, burgerlijke en landbouwkundige ingenieurs. Kandidaten die niet voldoen aan deze voorwaarden kunnen toegelaten worden mits het volgen van voorbereidende vakken.

Gedetailleerde inlichtingen zijn verkrijgbaar bij Prof. A. Van der Beken.

Dienst Hydrologie

Pleinlaan 2

1050

BRUSSEL.

tel: 02/6485540-lijn 1874.

Inwoners wensen zelf over hun toekomst te beslissen.

Op 8 mei stelde het komitee der Inwoners van Molenbeek het projekt Bronsfabriek voor. Het gaat over een projekt van volksoopvoeding waar reeds twee jaar aan gewerkt wordt, en over een ruimte die ter beschikking kan gesteld worden van de inwoners en huidige arbeidsbevolking van Molenbeek Centrum.

Een groep inwoners en werkers van Oud Molenbeek heeft gekonstateerd dat dit deel van de bevolking van Molenbeek volledig aan haar lot werd overgelaten.

De groep stelde tevens een vrijwillige politiek van verkrotting vast; van aanmoediging tot spekulatie en ont-eigeningen; van huisuitdrijvingen ten voordele van de metrowerken en van straten, voetpaden en huizen waar niet meer naar omgekeken werd ... Wel werd een minimum aan comfort verleend aan oudere mensen en kleine huisgezinnen door het bouwen van sociale woningen. Dit ging echter gepaard met een complete defiguratie van Molenbeek, terwijl er rekening werd gehouden met eigen aard van oude inwoners.

De groep heeft dit probleem ontleed in een dossier van ± 150 bladzijden. Vastgesteld werd dat daar waar de arbeid van de inwoners van Oud Molenbeek aan de rijke buurten van Nieuw Molenbeek (aan de andere zijde van het West Station) de mogelijkheid bood tot een politiek van huisvesting, van voorzieningen en van prestige in hun voordeel, het enige wat er tegenover werd gesteld een opeenhoping van tekorten en onrechtvaardigheden was.

De groep heeft een kollektief gevormd waarvan de akties draaien rond het verleden en het heden van deze bevolking van Molenbeek.

De geschiedenis moet herschreven worden met als uitgangspunt de getuigenissen van de inwoners, om het heden te begrijpen en opdat zij zelf - oudere bevolking en immigranten - hun eigen toekomst zouden bepalen.

Het werktuig, tegelijkertijd middel en voorwendsel, is de toeëigening van een verlaten industrieel kompleks, met name de installaties van de "Compagnie des Bronzes" in de Ransfortstraat, de werkplaatsen en het terrein van bijna 1 hektare dat ertoe behoort.

De "Compagnie des Bronzes" heeft bijgedragen tot het prestige en de rijkdom van België, en bezat een stevige internationale reputatie. Bijna alle bronzen monumenten in gans België zijn gegoten in de bronsfabriek, door arbeiders van Molenbeek.

OUD MOLENBEEK

vervolg

Deze ruimte is een symbool voor de inwoners en maakt deel uit van hun cultureel patrimonium. Het is echter vooral geschikt om eindelijk te beantwoorden aan de noden van de bevolking, zowel op sociaal, cultureel als op economisch gebied.

De gebouwen zijn eigendom van de firma Belle Vue - Vandestock, die het verval ervan onderhoudt, en er lege bierkratten opstapeld. Vier jaar geleden behoorden de terreinen nog toe aan de gemeente; het is het enige nog onbebouwde terrein te Molenbeek dat plaats biedt voor speelterreinen, voor een park, enz...

Het Kollektief Bronsfabriek heeft aanleiding gegeven tot het ontstaan van het Komitee der Inwoners, dat nieuw leven wil inblazen in Oud Molenbeek. In oktober 79 werd een kinderfeest georganiseerd dat 200 à 300 kinderen samenbracht. In januari 80 richtte het komitee een tentoonstelling in: "Molenbeek, volksbuurten en arbeidersleven" die de geschiedenis van de arbeiders, de ambachten en de handelaars van Molenbeek als thema had. Enkele weken geleden nam het Komitee deel aan een tentoonstelling van het lyceum, ter gelegenheid van haar eeuw feest. Een andere verwezenlijking is de oprichting van een permanent centrum voor de geschiedenis van de gemeente

Gedurende het weekend van 24 en 25 mei werd het projekt nog duidelijker aan alle inwoners voorgesteld.

Door informatie en animatie nodigde de groep de inwoners uit om zich te informeren en om zelf voorstellen te doen, in één woord: om zelf over hun toekomst te beslissen te Oud Molenbeek.

KERNENERGIE

KERNENERGIE: Milieuconflict of Godsdienstoorlog?

Vanuit de historiek van de oliecrisis en een schets van de verwarde westerse reacties hierop, toont de auteur een versterking aan van de reeds in milieubewegingen aanwezige tendens (mobilisatie) naar soberheid en een andere levensstijl, die nu in bepaalde gevallen een pseudo-religieuze tendens vertoont.

Kernenergie zelf evolueert, mede ten gevolge van de energiekrisis, van zeker en economisch rendabel naar twijfelachtig. In het tweede hoofdstuk wordt de ontwikkeling van kernenergie als milieuprobleem geschetst. Gegroeid uit de algemene problematiek rond de havenwerken (Zeebrugge 1973) evolueert het probleem te midden van geharrewar, discussies en misverstanden. Langzaam verschuift het zwaartepunt van kern-angst naar economisch bespreekbare motieven.

In het derde en vierde hoofdstuk wordt dieper ingegaan op enkele types van voor- en tegenstanders.

Bij de tegenstanders van kernenergie maken we kennis met:

- Alarmisten: ze spelen in op de schrikreactie van de mensen.

- Reformisten: komende uit en gericht op de elite van de moderne intelligentia staan ze een hernieuwing van het vermolmd democratische bestel voor (kernenergie is hier slechts één element).

- Tegenbewegers: ze zijn de profeten met een alternatieve visie op techniek...

De voorstanders van kernenergie:

- Pioniers: voorvechters van de academische vrijheid die zichzelf zien als weldoeners, met de hulp van de sponsors (holdings, e.a.).

- Bureaucratische planners: een "verlichte" elite die koele rationale planning voorstaat.

- Utopisten: die zichzelf beschouwen als de behoeders van de vooruitgang en inspielen op de angst voor "minder welstand". Voor hen is het probleem een cultuurcrisis.

Volgens de auteur heeft het boek enkel de bedoeling bij te dragen tot de gestage opbouw van een conceptie en begrippenkader om dit, maar hopelijk ook andere milieuproblemen, vlatter bespreekbaar te maken.

Indien je het boek leest is het wel aangegeven dat je jezelf even loskoppelt van je

eigen standpunt ten opzichte van het conflict. Je kan zo inderdaad meer inzicht verwerven in de mechanismen die het conflict beïnvloeden. Het is geen gemakkelijk boek, ook wal het taalgebruik betreft en het zal voor de meeste lezers een ernstige inspanning vragen om het volledig en grondig door te nemen.

En wat doen we nu met de opgedane informatie?

KERNENERGIE: Milieuconflict of godsdienstoorlog?
door P. Leroy.
1979. Uitgegeven bij ACCO, Tiensestraat 134, 3000 Leuven in samenwerking met het Departement Politieke en Sociale Wetenschappen van de U.I.A.
Prijs: 245,-

VERKEERSONGEVALLENEXPLOITATIE

VERKEERSONGEVALLENEXPLOITATIE

Op 24 april jl. organiseerde de commissie Verkeerskunde van het Technologisch Instituut KVIV een studiedag over de verkeersongevallenexploitatie op gemeentelijk en op nationaal vlak. Vertegenwoordigers van Rijkswacht, Politie en Ministeries onderzochten, door een nauwkeurige analyse van de ongevallen registraties, hoe de verkeersveiligheid kan worden verhoogt. De aanwezigen formuleerden enkele belangrijke besluiten.

Het is aanmoedigend vast te stellen dat een systematische analyse van de verkeersongevallenstatistieken naar tijd en plaats de mogelijkheid biedt de politie en de rijkswacht op een meer rationele wijze in te zetten, waardoor men er in geslaagd is het aantal ongevallen gevoelig te doen dalen.

Het is dan ook wenselijk dat een met dit doel doorgedreven systematische analyse der verkeersongevallenstatistieken meer algemeen zou toegepast worden ter verhoging van de verkeersveiligheid.

Om tot een zinvol beleid te komen op het vlak van de verkeersveiligheid is het noodzakelijk dat de betrokkenen, zijnde de wegbeheerders (Rijk en Gemeenten) de Rijkswacht en de Politie tijdig over volledige verkeersongevallenstatistieken zouden beschikken, inclusief de lokalizatie.

Dit zou er ook toe bijdragen dat degenen die de ongevallenformulieren invullen beter gemotiveerd zouden zijn, daar ze het resultaat van hun werk zouden zien, en daardoor het belang van de statistieken beter zouden inzien, en bijgevolg de statistieken nauwkeuriger zouden opstellen.

Uit de ingediende verslagen blijkt dat nu een nieuw instrument bestaat dat het mogelijk maakt niet alleen de "zwarte punten" te detekteren, maar ook de infrastructuurwerken en uitrustingsmaatregelen op te vatten als functie van de vastgestelde ongevallen.

Wel blijkt het nodig dat veelal ongevallenstatistieken van meerdere

jaren te beschouwen zijn om de terugkomende types van ongevallen te detekteren.

Hierbij kan de studie van de bijna-ongevallen een hulpmiddel zijn. Anderzijds moet worden vastgesteld dat het uitvoeren van de passende maatregelen om de terugkomende types van ongevallen te verhelpen, omwille van budgettaire redenen of van langdurige goedkeuringsprocedures, soms lange tijd op zich laten wachten. Het belang kan bijgevolg niet voldoende onderstreept worden.

Van eenvoudige en goedkope maatregelen of van eerste-lijn-exploitatie. Dergelijke kleine niet spektakulaire middelen zijn op het vlak van de verkeersveiligheid zeer rendabel.

Om daartoe te komen dient de overheid te beschikken over daartoe opgeleid en gemotiveerd personeel, zowel op nationaal als op gemeentelijk vlak.

Om de verkeersveiligheid op "zwarte punten" te verbeteren wordt in eerste instantie veelal de plaatsing van verkeerslichten vooropgesteld.

Uit de ingediende verslagen kan vastgesteld worden dat de evaluatie van het effect van infrastructuurmaatregelen, en o.a. de plaatsing van verkeerslichten, op de ongevallenstatistieken slechts zeer sporadisch wordt toegepast.

Het is nochtans essentieel te weten of zekere uitrustingsmaatregelen en o.a. verkeerslichten, vooral buiten de bebouwde kommen, een significante invloed hebben op de verkeersveiligheid.

De analyse van de ongevallen vóór en na zou op veel groter schaal dienen te gebeuren om de deugdelijkheid van de maatregelen na te gaan. In veel gevallen is het effect op de verkeersveiligheid der uitrustingsmaatregelen op een bepaald punt statistisch moeilijk vast te stellen omwille van het relatief klein aantal ongevallen, zodat een lange periode na meerdere jaren het effect van de maatregel kan evalueren.

In dit opzicht is de analyse op basis van bijna-ongevallen belangrijk en loont het de moeite deze techniek in België te beproeven.

Ruim 15 jaar al kent Brussel zijn metro en pre-metrowerven.

Het is nu de beurt aan de inwoners van Sint Gillis om aan de lijve te ondervinden welke de gevolgen zijn van dergelijke werken. De M.I.V.B. heeft inderdaad sedert enkele maanden drie werven geopend : één aan de Louisapoort, één aan het zuidstation, en een derde in het hart van de gemeente (Munthofstraat - Gemeentehuis).

Op de koop toe kregen de inwoners een vierde werf ten geschenke, namelijk het verplaatsen van de tramrails aan de Hallepoort.

Dit laatste schiet zo traag op dat de talrijke handelaars van het begin van de steenweg op Waterloo, voor het verkeer tijdelijk gesloten, nu reeds klagen over een gevoelige daling van hun zakencijfer.

Het Komitee ter Verdediging van Sint Gillis riep op 8 mei jl. eens te meer de pers ter hulp om de asociale en mensonwaardige praktijken ten gevolge van deze werken aan de publieke klok te hangen. Het onderwerp betrof traject C7.

Het C7 - vak

De werf begint aan de Munthofstraat, rechtover het kruispunt van de Moskou en de Romestraat, juist aan het boven-einde van het afgebroken Munthof.

Ze kruist de Munthofstraat en na drie huizen plat gewalst te hebben, zal ze het park volgen van de Parmastraat - verzamelplaats van de op rust gestelde oudjes van de Gemeente.

Vervolgens gaat ze door de vroegere eigendom van Pelgrims waar tal van mooie, oude, eerbiedwaardige bomen plaats moeten ruimen.

Na een aanzienlijke bocht, zal de pre-metro, de hoek van de Parma- en de Studentenstraat bereiken, waar vijf huizen zullen sneuvelen. Het tracé loopt vervolgens langs het lage gedeelte van het Moricharplein en zal de Lyceumstraat in gans haar lengte volgen. Op het einde van

deze straat zal, dwars onder de steenweg op Waterloo, het Van Meenen station gebouwd worden.

In de Lyceumstraat bezwijken nu reeds vijf huizen onder de slagen van de slopers (in plaats van de tien die voorheen weg moesten).

Aan de steenweg op Waterloo zal men het station bouwen op het Préfab-Benzinekompleks, dat in het begin van dit jaar gedemonteerd werd. Tenslotte zal de tunnel het station verlaten richting Diderichstraat, dwars onder het mooie hoekhuis tussen de Van Meenenplaats en de Paul De Jaerlaan.

De twee huizen echter die er links en rechts tegen aanleunen moeten verdwijnen. Enkele grote bomen, die niet zo lang geleden op de Gemeentepaats geplant werden, zijn reeds vertrokken naar betere oorden. De werf heeft ruimte nodig...

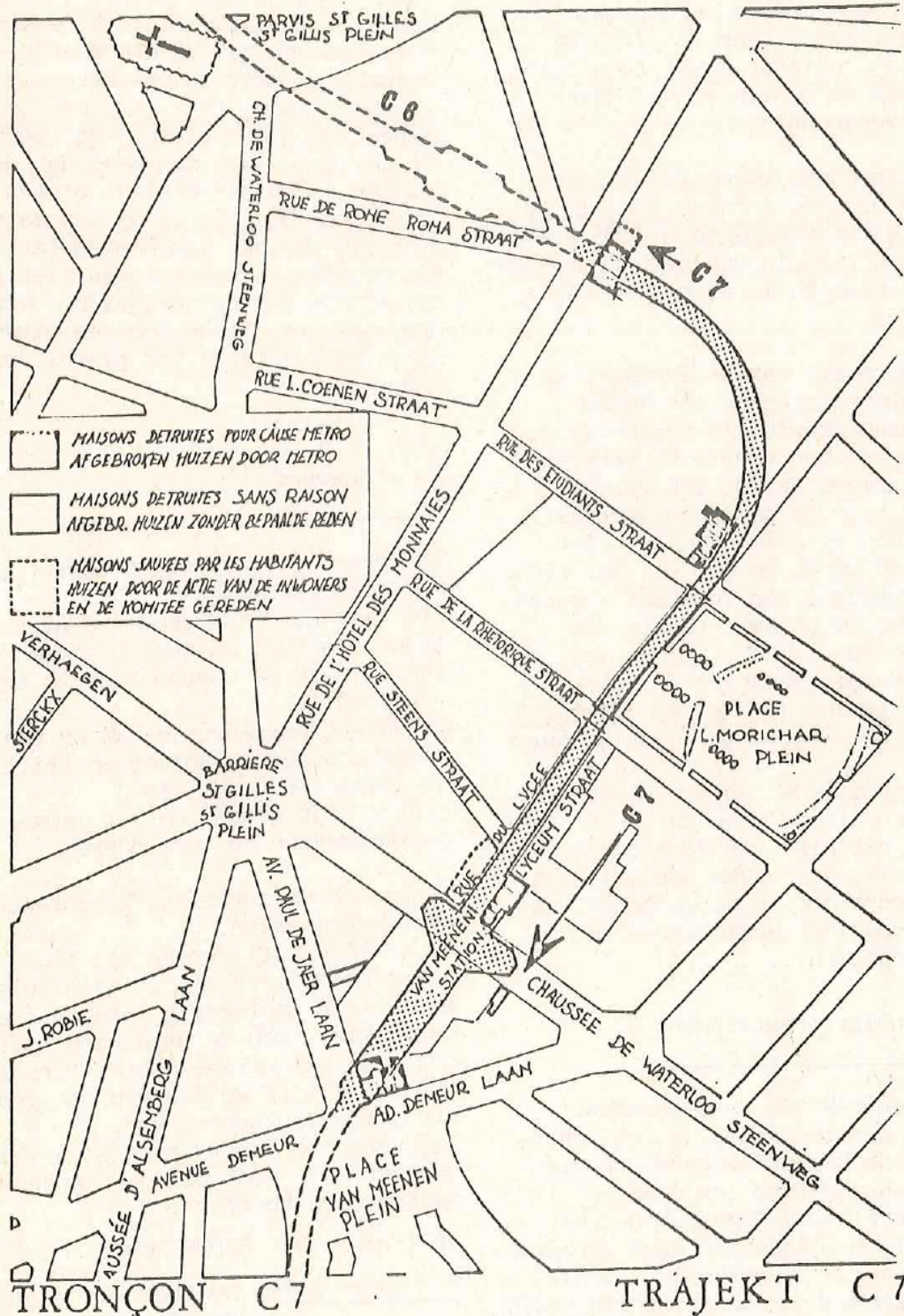
- Enerzijds worden 15 huizen afgebroken om de bouw toe te laten. Nochtans dient opgemerkt dat 7 andere bedreigde huizen, dank zij de actie van de inwoners en van het Komitee gespaard zullen blijven.

- Anderzijds zal men vier huizen aan de rand van de werf van het Van Meenenstation afbreken, zonder dat dit noodzakelijk is. Het gaat hier duidelijk om een operatie bedoeld om het huizenblok in oppervlakte te verminderen; met het oog op een toekomstig gemeentelijk promotieplan voor hoogbouw.

Het inlichten van de inwoners

Pas de vrijdag vóór de aanvang van de werken, werden de inwoners van de rechtstreeks door de werken bedreigde zone alsook de omtrentige personen, op het Gemeentehuis ontboden.

De huizen waarvan de inwoners mochten deelnemen aan de vergadering, werden vooraf nauwkeurig aangeduid. Om binnen te geraken moest men zijn identiteitskaart tonen.

De verbittering was groot bij tal van uitgenodigden. Vóór deze vergadering had de overheid eigenlijk niets gedaan om hen in te lichten. Het grootste deel van deze vergadering was overigens ingenomen door een show van de Burgemeester, die blijkbaar wenste

overtuigend te worden door de verantwoordelijken van de toekomstige werf, als zouden er in feite voor niemand grote problemen zijn. Immers een Informatiekantoor zal ter beschikking staan van iedere inwoner. En dat klopt. Het kantoorje werd op de Moricharplaats geopend. Maar volgens wat de in-

woners, die er reeds terechtkwamen vertellen, is de taak van die Public-relatiedienst enkel en alleen de klagers te sussen zonder maar iets te veranderen.

Tal van inwoners waren fel verontwaardigd over de inhuldiging van de werf, die met champagne bij de vleet en in aanwezigheid van de Burgemeester, voor hun neus en in al hun ellende plaatsvond.

Is het normaal, dat de inwoners en de handelaars slechts één maand op voorhand verwittigd worden van de datum van hun verplicht vertrek? Is het normaal dat de schadeloosstelling voor de onteigening betaalbaar binnen de drie maanden, niet uitgekeerd wordt en dat men ze, onder het voorwendsel van interest, slechts veel later uitbetaalt (zoals dat vroeger reeds in vele wijken van het Brusselse gebeurde)? Betaamt het dat niemand maar enig initiatief neemt om de uitgewezen terug te huisvesten?

Is het normaal dat huizen afgebroken worden als de plannen van de werf daar het nut niet van voorzien?

Dat alles is verre van normaal, maar toch gebeurt dat in de gemeente Sint Gillis, rond het Morichar. en het Van Meenenplein...

De deskundige schattingen

Het lastenboek van de ondernemer voorziet een onderzoek en een schatting van de huizen en gebouwen die in de rechtstreekse invloedzone van de werf (40m) liggen teneinde de mogelijke schade aan deze gebouwen te vergoeden. Eveneens is voorzien dat de eigenaar de mogelijkheid heeft zelf een tegenexpert aan te duiden en dit op de kosten van de ondernemer. Hij moet tijdens de schatting van het gebouw de eigenaar vertegenwoordigen. Nu zijn veel inwoners en eigenaars getuigen geweest van talrijke dwangmaneuvers vanwege de officiële des-

kundige. Zo kwam hij onverwacht aan huis, zonder dat de eigenaar hiervan verwittigd was; zo trachtte hij de inwoners doen af te zien een tegenexpert aan te stellen. Het probleem is nog erger als men weet dat de schattingen de huizen beslaat binnen de zone van 40m. In de as van de metro-schacht aan het Van Meenenstation echter worden de schattingen niet gedaan in de 40m van de werkelijke omtrek van de werf. De betrokken eigenaars zijn vastbesloten het hierbij niet te laten.

De bouwwerf

Iedereen weet dat een bouwwerf schade met zich brengt.

Ook hier houdt de gemeente niet aan zijn beloften. De werken zouden tussen 7 u en 22 u gebeuren, zo beloofde men toch...

Nu werkt men van 6u15 tot 23 uur.

Alles zou gedaan worden om trillingen en lawaai te vermijden!

Niets wordt gedaan om het lawaai van de kompressor te verminderen.

Tot zover de zoveelste klachtenbundel over metrowerken.

De volgende aflevering van de Brusselse Executieve zal in zijn beleidsnota weer paniekerig spreken over de ontvolking van de Belgische hoofdstad, en camouflage-opties formuleren. Brussel blijft geteisterd met grootste infrastructuurwerken.

Zij werken de ontvolking in de hand. De overheid moet dan ook konsekvente maatregelen treffen:

STOP AAN DE BOUWERKEN.

Ter informatie: Komitee ter verdediging van Sint-Gillis.

Fr. Gaillardstraat 14
1060 BRUSSEL.

tel : 539.22.83

Zoals in het jaarverslag vermeld wordt onder "perspektief 80" bestaat er een interne werkgroep die zich bezig houdt met de problematiek rond de stadsvernieuwing.

Het is geen toeval dat deze werkgroep juist nu ontstaan is.

De dagelijkse werking van Bral spitst zich toe op het bewoonbaar maken van de stad Brussel, vanuit het standpunt van en in samenwerking met de huidige bewoners. Vanuit de ervaring dat, ondanks lokale verschillen op buurt- of wijkniveau, toch ook een aantal moeilijkheden in de ganse stad dezelfde zijn, werd de nood gevoeld aan meer algemeen studiewerk. Dit studiewerk kan niet onmiddellijk aansluitend bij de verschillende projecten geleverd worden. Op dat moment moet er pragmatischer tewerk gegaan worden.

Een andere aanleiding tot de werkgroep Stadsvernieuwing is het Kongres Brusselse Vlamingen dat in oktober van dit jaar georganiseerd wordt. De bijdrage van Bral bestaat daarbij uit een inhoudelijke ondersteuning en begeleiding van de "werkgroep wonen leefmilieu", waarbij de klemtoon wordt gelegd op de stadsvernieuwing. Vanuit de fundamentele optie van het kongres, namelijk basisbesprekingen, wordt aan de leden van deze werkgroep gevraagd zich aan te sluiten bij de plaatselijk werking. De bedenkingen en ervaringen daar- rond kunnen hun plaats vinden in het meer algemeen kader van de werkgroep.

Een laatste direkte aanleiding tot het ontstaan van de werkgroep is de Campagne van de Stadsvernieuwing die, onder auspiciën van de Raad van Europa, in het najaar 80 officieel van start gaat.

De Vlaamse Executieve heeft dit initiatief overgenomen en daarvoor een stuurgroep geïnstalleerd die de Campagne voor Vlaanderen zal voorbereiden; hierin zijn ook een aantal Brusselse organisaties vertegenwoordigd - waaronder Bral. Na de zomervakantie zal een grootse propaganda aktie op

gang worden gebracht door de stuurgroep.

Bral vond het noodzakelijk om tegen die tijd zelf, vanuit zijn werking en doelstellingen, een gefundeerd standpunt naar buiten te brengen. Daarom deze werkgroep stadsvernieuwing.

Een van de eerste afspraken die binnen de groep gemaakt werden, was dat het zeer duidelijk gaat om een vergadergroep.

De eerste maanden zouden vooral besteed worden aan studiewerk :

- ° analyse van de bestaande middelen: wetten - budgetten - conventies - verordeningen;
- ° studie van de achtergronden : welk zijn de verschillende belangengroepen - wie speelt welke rol;
- ° kritische analyse van wat er in het Brusselse onder de noemer stadsvernieuwing al gerealiseerd of gepland werd - zowel door de verschillende overheden, door de maatschappijen voor sociale huisvesting, door verschillende plaatselijke groepen...

Onze bedoeling was een zo volledig mogelijk dossier te kunnen samenstellen. De tijd die we onszelf voor dit gedeelte van het werk hadden toegemeten is inmiddels verstreken. Door een gebrek aan feitelijke medewerkers en tijd hebben we niet het ganse pakket ten gronde kunnen afwerken.

Naast het studiewerk gaat de aandacht ook naar de feitelijke aktie (het studiewerk staat trouwens in functie van de aktie).

Dit bestaat dan uit het inspelen op vragen naar informatie, logistieke steun en daadwerkelijke medewerking aan plaatselijke groepen, die zich bezig houden met stadsvernieuwing op een manier welke overeenkomt met de omschrijving door de werkgroep daaraan gegeven.

Deze omschrijving vindt u onderaan dit artikel terug. Dit werd ook als Bral-standpunt naar voor gebracht op de stuurgroep van de Campagne van de stadsvernieuwing - Daarnaast worden de verschillende lopende en nieuwe projekten van de interne werking opgevolgd en begeleid door de werkgroep.

In samenwerking met andere Brusselse organisaties, zoals Beyaert-Stichting en St. Lucasarchief zullen, waarschijnlijk ook in het najaar, de resultaten van de studies en ervaringen uit de praktijk naar buiten gebracht worden.

De vorm, waaronder dit zal gebeuren, moet nog samen met deze organisaties verder besproken en uitgewerkt worden. Er zal in elk geval de nodige ruchtbaarheid aan gegeven worden.

Dit dossier, het resultaat van de werkgroep, wat ook de vorm ervan zal zijn, kan zeker geen afgerond geheel zijn. Wat zoveel jaar misgelopen is met de stad kan niet op enkele maanden recht gezet worden (zelfs niet wat betreft studie).

Er zullen een aantal basisgegevens en gefundeerde opmerkingen uit komen die, hopelijk voor velen, een aanzet kunnen zijn om daadwerkelijk aan stadsvernieuwing te gaan doen.

In het navolgend standpunt worden stads- en dorpsvernieuwing tesamen behandeld omdat wij menen dat het weinig zin heeft alleen over de stad te praten, terwijl men tegelijk die stad uitholt door steeds verder aan uitbreiding te doen.

Uitbreiding en inbreiding zijn geen twee verschillende kategoriën, zij horen samen.

Onderhavig standpunt werd door de Algemene Vergadering van Bral goedgekeurd op 27 mei 1980.

WAT IS VOLGENS BRAL SOCIALE STADSVERNIEUWING

Dat zijn die

- vernieuwingsprocessen waarbij het RECHT OP WONEN gewaarborgd wordt
- vernieuwingsprocessen UITGAAND van de BUURTBEWONERS en DOOR HEN OPGEBOUWD
- vernieuwingsprocessen die de INITIATIEFNAME van de buurtbewoners in de hand werken en ontwikkelen
- vernieuwingsprocessen die het KARAKTER van de LOKALE SAMENLEVINGSVORMEN respekteren
- vernieuwingsprocessen werkende vanuit een TOTALE AANPAK, met GEEIGENDE METHODEN op verschillende fronten en verschillende schalen.

Deze voorwaarden moeten samen vervuld worden,
bij elk project. EIST BRAL :

1. een sociaal opbouwplan met rechtkracht boven het stedenbouwkundig plan.
2. een sociaal woonbeleid dat zowel een HUURBELEID, een BOUWBELEID als een GRONDBELEID inhoudt.
3. budgettaire waarborgen voor opbouwplan en woonbeleid.

Er moet duidelijke prioriteit gegeven worden aan vernieuwing en verbetering van de bestaande stads- en dorpsweefsels. Vanuit sociaal en economisch oogpunt is het verder versnipperen en verspillen van de open ruimten onverantwoord. Bij de huidige demografische nuldgroei, is er geen reden om de verstedelijking in de hand te werken door massale en grootschalige woonuitbreidingsgebieden te ontwikkelen en op te vullen ten koste van de stads- en dorpsherwaardering.

Niet alleen natuurbehoud en ruimte voor de landbouw vragen om inbreiding in de plaats van uitbreiding, ook de sociale kosten van energievoorziening, dienstverlening en efficiënt openbaar vervoer pleiten voor een radicale heroriëntering van het beleid. Daarom vragen wij de blokkering van de woonuitbreidingsgebieden en geen alleenstaande aanpak van de stedelijke gebieden.

geen stadsvernieuwing zonder plattelandsbescherming.

STUDIE-EN WERKDAG

14 JUNI : "STUDIE- EN WERKDAG"

BEWONERS PRINSEN VAN DE PLANNING

In tal van steden en dorpen in Vlaanderen proberen bewoners meer invloed te krijgen op de inrichting van hun wonen en woonomgeving.

Bewoners komen zelf op voor de wijze waarop hun buurt, wijk, dorp of stad er moet gaan uitzien. Hier en daar lukt het, op andere plaatsen moet keihard actie gevoerd worden om de gesloten cirkels van de politieke besluitvorming te doorbreken.

Noodzakelijk en nuttig leek het om de vele experimenten met bewonersparticipatie in de ruimtelijke ordening eens op een rijtje te zetten. Dit gebeurt binnenkort met de uitgave van een derde WERKSCHRIFT van het tijdschrift Samenlevingsopbouw. In dit werkschrift komen aan bod : inspraakexperimenten in Gistel en Mortsel, Leuven (rond structuurplanning), Turnhout (verkeerscirculatie), de Kruidentuinwijk Brussel (huisvesting) en praktijkverhalen uit tal van andere steden en dorpen in Vlaanderen.

Naar aanleiding van de uitgave van dit werkschrift organiseren wij een studie- en werkdag, waarop het werkschrift wordt voorgesteld, waar een aantal typische praktijkverhalen worden uitgediept en waar de deelnemers hun eigen ervaringen met inspraak kunnen toetsen aan de uitgeschreven en naar voor gebrachte inspraakmethodieken.

Het programma ziet er als volgt uit :

9.00 u : Inschrijving.

9.30 u : Inleiding, voorstelling van het werkschrift dr. Gerard Hautekeur.

10.00 u : Overzicht en toelichting inspraakexperimenten in Vlaanderen.

- Komen aan bod :
- Verkeersplan Turnhout (dr. Staf Lauweryssen, inspraakbegeleider)
 - Kruidentuinwijk in Brussel (dr. Rita l'Enfant, buurtkomité)
 - Structuurplanningsproces in Gistel (Jef Geldof, Witab)
 - Inspraakmethodiek groep "Omgeving", Mortsel.

12.30 u : Middagmaal

14.00 u : Verdere uitdieping van het thema bewonersparticipatie naar vier thematieken, structuurplanning, huisvesting (stadsvernieuwing), verkeer, wettelijke inspraakmogelijkheden (commissies van advies, B.P.A.'s).

16.00 u : Plenum en formulering van konklusies.

17.00 u : Einde

Deze studiedag is vooral bedoeld voor buurt- en opbouwwerkers; vrijwilligers werkzaam in wijk- en dorpsraden, architecten en stedenbouwkundigen, ambtenaren die het anders willen en de prinses van de planning zelf.

De deelnameprijs is 200fr. (werkschrift inbegrepen) en er moet vooraf ingeschreven worden door een briefje te sturen naar Luc Steenkiste, Consciencestraat 46, 2000 Antwerpen, 031/39.38.68.

De studie- en werkdag gaat door in het Auditorium Vesalius, Van Evenstraat 2 e, 3000 Leuven. Dit is een gezamenlijk initiatief van Elocker-ik, Stichting Lodewijk De Raet en het Tijdschrift Samenlevingsopbouw.

GROOT KRUIDENBOEK

Het boekenbestand rond kruiden is weer één boek rijker, deze maal is het niet zo maar een boek : het omvat niet alleen ongeveer 1000 planten en variëteiten, maar tevens hun oorsprong, samenstelling en mogelijk gebruik. Het mag daarom beschouwd worden als het eerste nederlandstalig naslagwerk dat orde schept in het labyrint van kruidenpublicaties.

De auteur zelf omschrijft het opzet met :
 "Het boek zou een wegwijzer moeten zijn naar een oordeelkundig gebruik van onze voedingsstoffen, m.a.w. het seizoengebruik bevorderen om af te stappen van de gewoonte dat door conserven in de hand gevoerd wordt... Overdrijven mag natuurlijk niet : vaak gebruik van de natuur naar geen misbruik. Daarom ook de ecologische achtergrond in dit boek voor een biologisch evenwicht, inzicht in sommige eigenschappen om ze nuttig te gebruiken en het stimuleren van onderzoek dat hier en daar noodzakelijk blijkt.

Ik hoop dat dit boek de weg naar de natuur terug opent, maar dan op een gecontroleerde, verantwoorde en vooral zinvolle manier."

Om de leek op weg te helpen begint het werk met de "Behandeling van planten", gaande van hoe je afreksels kan maken, hoe je planten hoort te bewaren tot een aanmaning tot grote voorzichtigheid bij het verzamelen en gebruiken.

In het hoofdstuk "Plantensamenstelling" stelt de schrijver "Bij velen bestaat nog altijd het misverstand dat scheikundige stoffen en natuurproducten van elkaar verschillen. Niets is minder waar." Volgens mij een ongefundeerde bewering, want het moet toch duidelijk zijn dat stoffen van plantaardige oorsprong een totaal andere totstandkoming kennen dan gelijkaardige chemische verbindingen gemaakt in een proefbuisje.

Het levensproces, dat de vorming van bepaalde stoffen in de plant mogelijk maakt, is namelijk van een totaal andere orde dan het samenvoegingsproces van een aantal dode, chemische stoffen, die dan ogenschijnlijk dezelfde samenstelling bezitten, doch nooit dezelfde werking kunnen hebben.

Dit onderscheid wordt trouwens reeds jarenlang in de Freie Hochschule te Dornach op geesteswetenschappelijke wijze onderzocht en bevestigd.

Verder wordt een overzicht gegeven van de "Wetgeving i.v.m. handel fabricatie van plantaardige stoffen" en "Bijzondere artikels der Wetgeving", een nuttige informatie die de auteur in de plantenlijst herneemt, daar waar wettelijke voorschriften voorhanden zijn.

Die Plantenlijst omvat, zoals reeds gezegd, een 3000-tal planten, alfabetisch gerangschikt en voorzien van de nodige inlichtingen qua oorsprong, samenstelling, gebruik, en bewaarmogelijkheden.

Zo struikelt misschien de aandachtige, natuurbewuste lezer reeds bij bladzijde 19 onder "AARDAPPEL" : "Kiemremende producten mogen gerust gebruikt worden met inachtneming van de voorgescreven dosi. Volgens sommigen zou dit produkt cancerigene eigenschappen bezitten, dit is echter niet in voldoende mate bewezen en wordt door velen tegengesproken."

Hier lijkt de auteur zijn voorzichtige houding van bij de aanvang volledig overboord te gooien of tegen te spreken. Dergelijke uitspraken zijn vroeger reeds herhaalde malen (bv. in verband met PVC) achterhaald en daardoor zeer dubieus, hetgeen uiteraard niet bijdraagt tot de wetenschappelijkheid van het ganse werk.

Deze bedenkingen mogen de geïnteresseerde kruidenliefhebbers niet weerhouden het boek aan te schaffen, want het bezit een enorme schat aan nuttige gegevens, waarbij zoals de auteur zelf zegt : "Voorzichtigheid noodzakelijk is bij het inwinnen van informatie ; onderzoek is aan een kritisch onderzoek."

Auteur : Raoul R.F. GOOVAERTS.
 Uitgeverij : De Oudervereniging v.h. Provinciaal Technisch Instituut voor Drogisterij, Chemie en Reukwerken

Formaat : 29,7 x 21 cm (Din A4).
 Prijs : 1250 F of 1450 F (luxe uitgave met lederen omslag)
 Te bestellen door overschrijving op

001-0154650-11
 Oudervereniging PTIDCR
 E. Grysonlaan 1
 1070 BRUSSEL.

uittreksel :

VALERIAAN

(H) Valeriana officinalis
 Valerianaceae
 Valeriane (Fr.)

De wortel bevat isovalerianzuur, pincen, camphoen, limonen, borneol, ester van mierenzuur en zijnzuur, terpineol.

Geneeskundig :

Is een zacht hypotonisch geneesmiddel dat kalmerend werkt op het zenuwstelsel. Het is ook goed tegen krampen. Het is een veiliger middel dan de brompreparaten (bromiden). Men gebruikt infusies van 10 g/l. De beste kwaliteit is V. adults en V. Walliichi (uit India).

Parfumerie :

V. edulis geeft een etherische olie waarvan de geur te vergelijken is met kamille en patchouly.

V. angustifolia uit Japan bevat pincen, camphoen, dipenteen, terpineol, borneol, bornylacetaat, bornylvalerianaat, kessylalcohol en zijn acetaat (C14H24O2).

Deze variëteit is bekend voor de grootse extractopbrengst.

Variëteiten :

V. officinale (cuitta patiti) : het extract zou bijna geheel bestaan uit valerianzuur.

De Afrikaanse valeriana is Fedla coranocopiae waarvan het blad in Afrika als groente wordt gegeten.

BOUDEWYNPARK

Nieuw initiatief van de provincie Brabant :

VREDE TUSSEN DE TAALGEMEENSCHAPPEN, DANK ZIJ... DE EKOLOGIE.

Naar aanleiding van een bouwaanvraag door de provincie Brabant, voor de oprichting van een paviljoen in het Poelbosdomein van het toekomstig Koning Boudewijnpark te Jette, richtte de Sociaal-Kulturele Raad van Jette een schrijven aan de heer Provinciegouverneur. De Raad vestigt er de aandacht op dat dit paviljoen gepland wordt in een landschapelijk en ekologisch waardevol gebied en vandaar onaanvaardbaar is.

Uit het hierna volgend antwoord van de gouverneur blijkt de nieuwe betekenis die het woord "ekologie" in het huidige België krijgt... .

PROVINCIAAL
GOUVERNEMENT
VAN
BRABANT

Alg. Insp. _____ Dir. _____

Dienst 53

Nr 53/59307/7540

De briefwisseling heeft gericht tot de
H. GOUVERNEUR VAN BRABANT

Eikstraat 22
1000 Brussel.

In het antwoord dagtekening, nummer en
voorwerp van deze brief vermelden.

BILAGEN :

VOORWERP :

Koning Boudewijnpark te Jette.

BRUSSEL de 13-05-1980

Tel. (02) 513.84.40 - 512.78.30 (Diensten 31 tot 33 - 41 tot 44
51 tot 53 Gasthuisstraat 31
Tel. (02) 513.8.33 - 513.33.11 tot 15
(Al te andere diensten) Eikstraat 22

*Brieven en tekenen sijn voor het publiek van 9 tot 12 uur,
behalve op afspraak.*

Mevrouw Marina Van Haeren,
Voorzitter RvB,
Leopold I straat, 329
1090 Brussel.

Mevrouw de Voorzitter,

Ingevolge uw schrijven van 6 maart 1980, heb ik de eer U mede te delen dat de Bestendige Deputatie van Brabant in vergadering van 10 april 1980, beslist heeft de stellingname van Brabant te behouden betreffende de bouw van een ekologisch paviljoen op de grond toebehorend aan de gemeente Jette, in de omgeving van het Koning Boudewijnpark

Het geplande paviljoen zal inderdaad een autonome provinciale instelling zijn, dicht bij het Koning Boudewijnpark waarvan de realisatie evenwel niet mag verward worden met de creatie van het Park in kwestie.

Het ekologisch karakter ervan maakt dat het paviljoen voor de beide taalgemeenschappen bestemd is.

De villa van het Laarbeekbos daarentegen maakt deel uit van het Koning Boudewijnpark en is een eigendom van de gemeente die momenteel door de gemeente hersteld wordt.

Hoogachtend.

De Gouverneur,

I. ROGGEN.

actieboek

natuur en milieu

In het eerste deel van het boek worden alle huidige probleemvelden bondig, maar volledig behandeld. De groei vanuit het verleden, in het heden naar een mogelijke toekomst wordt geschetst vanuit de oogpunten : industrie, vervoer, wonen, recreatie, landbouw, natuur en landschap, energie,...

De drie elementen : lucht, water en geluid, komen telkens aan bod. Vanuit het kritisch doorlichten van het sombere heden wordt een beleidslijn opgezet voor de toekomst. Deze schets is niet theoretisch want herhaaldelijk worden bruikbare suggesties meegegeven voor actie, reactie en planning.

Het eerste deel wordt afgesloten met tien bladzijden propvol ideeën, wensen en daadwerkelijke hulp voor plaatselijke milieugroepen. Actie, publiciteit en educatie komen aan bod.

Het tweede deel "wetten en procedures" is met het eerste deel verbonden door vele verwijzingen. Dit deel is een handleiding voor de Nederlander die alle wettelijke beschikbare middelen wil uitputten ten voordele van de natuur. Tegelijkertijd wordt op overzichtelijke wijze, inzicht gegeven in de wet-jungle die met ons leefmilieu te maken heeft (en dat is heel wat). Voor de geïnteresseerden zijn er adressenlijsten en literatuurverwijzingen toegevoegd.

Het geheel is een nuttig boekwerk voor de leek en de gevorderde in de milieustrijd in de brede zin. Voor ons eigen België is het deel "wetten en procedures", aangepast aan onze eigen wet-warwinkel, meer dan nodig!

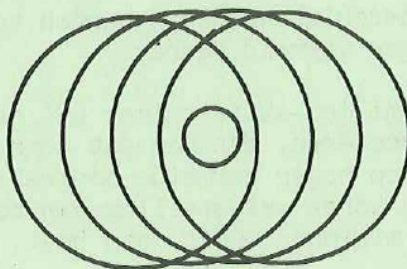
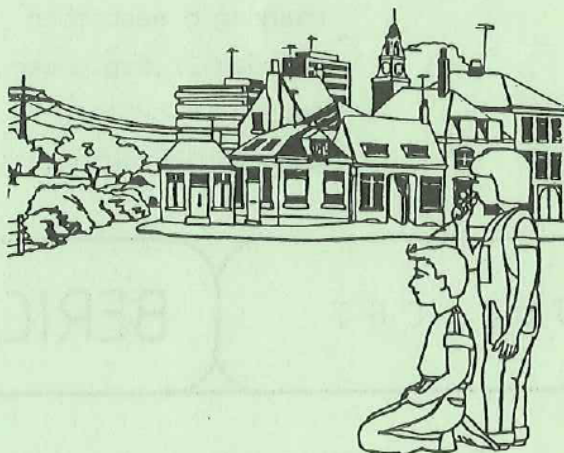
MV

Samengesteld door Vic Langenhoff op basis van de gegevens van het team van medewerkers van de STICHTING NATUUR EN MILIEU, Nederland, 1979, 176 blz. op kringloop.

Te verkrijgen door storting van 10,50 gulden op postgiro 9933 t.n.v. Natuurmonumenten te 's-gravenland, Nederland onder de vermelding : actieboek natuur en milieu.

actieboek natuur en milieu

AKTIVITEITENAGENDA

Aktiviteitenagenda :

Data van de volgende Algemene Vergaderingen van BRAL, telkens om 20 uur in het Bral-sekretariaat :

donderdag 25 juni
donderdag 11 september
maandag 20 oktober
donderdag 20 november
donderdag 18 decmeber

Kongres van de Brusselse Vlamingen

"Werkgroep woon- en leefmilieu"

Data van de voorbereidende vergaderingen van deze werkgroep, telkens om 20 uur in het Bral-sekretariaat :

maandag 8 september
maandag 22 september
maandag 6 oktober
zaterdag 25 oktober : Kongresdag

B E R I C H T

B E R I C H T

B E R I C H T

Brallerlei is het maandblad van Bral, de Raad voor het Leefmilieu te Brussel.

Een abbonement op dit tijdschrift kost 300fr. te storten op bankrekeningnummer 068-0666160-88 van Bral.

Van de nummers 1 - 2 - 3 - 4 van vierde jaargang zijn er nog exemplaren beschikbaar die U worden toegezonden na storting van hoger vermeld bedrag.

Indien U de leefmilieu-actie ruimer wil steunen, wat wij ten zeerste appreciëren, dan kan dat door storting van 1000fr. en meer op hoger vermelde bankrekening. Bij K.B. van 4 april 1979 wordt vrijstelling van belasting verleend voor giften van minimum 1000fr. aan Bral.

Onze dank bij voorbaat.